

Kendimize ve başkalarına karşı

Borçlarımız :

I

AFİVKÂR OLMAK

«Bir kötülüğe mislile mukabele edilir Fakat kim ki af ile hâdiseyi ertecek olursa onun mükâfatını **Allah** üzerine alır. [1] » — Âyet —

Kemliğe karşı kemlik, her kişinin kârı;
Kemliğe iyilik, er kişinin kârı.»

— Atalar sözü —

I — İnsanların hepsi aynı seviyede olmadıkları için biri birlerine karşı aynı nezaket derecesinde ve aynı dürüstlük ve intizam dairesinde muamele edemedikleri gibi bunların her hangi bir işde muvaffakiyet dereceleri de bir olmaz. Tahsil görmüş bir kimse ile tahsil görmemiş kimseler arasında her hususta fark olduğu gibi tahsil görmüş kimseler arasında da mizac ve telâkki farkları olabilir. Binaenaleyh akıl, zekâ, terbiye ve talim, mizac

[1] وجزاء سيئة سيئة مثلها فمن عفا وأصاح فأجره على الله انه لا يحب الظالمين 42×40

ve ahlâk itibarile insanlar arasında büyük büyük farklar bulunur. Bunun içindir ki her noktada herkesin herkesten tam bir vifak dahilinde muamele ve mukabele görmesi mümkün değildir. Her kim kendisinin herkese ettiği muamele gibi kendisine muamele ve mukabele yapılmasını bekler ve bunu görmediği vakit karşısındakini buna mecbur etmeğe kalkışırsa ömrü mücadele ile geçer ve hiç bir şeye muvaffak olamaz. Herkes, her halde kendisinin seviyesinde bulunmayan kimselere karşı müsamahakâr olmağa mecburdur. Bunun için **Kur'anda** bir çok âyetlerde, yolsuz hareketlerde bulunanlara karşı müsamaha, afv ve safh ile mukabele emir buyurulmuş ve böyle yapanlar öğülmüştür.[1] İnsanlar, biri birine karşı afvile muamele etmeseler ve bazı yolsuzluklara göz yummasalar yer yüzünden rahat kalkar. Her yolsuzluğa karşı hiddet gösterilirse mukabil cihetten de hiddet görülerek iş azacağı için **Kur'anda** hiddeti yenmek ve hiddete mağlûp olmayarak afiv göstermek tavsiye buyrulmuştur. [2]

Türkçemizde denildiği gibi: (Kanı kanla değil, kanı su ile yumak) lâzımdır. Bir kötülüğe onun gibisile mukabele edildiği zaman adalet yerini bulursa da kötülükleri iyiliklerle karşılamak, kötülüğü ortadan kaldırmak için, insanları birbirlerine dost etmek için en birinci yoldur. Bundan dolayıdır ki **Kur'anda**: «Okimseler ki Rablarının rızası için kendilerini günahattan alıkoymakta sabır ve metanet gösterir-

[1] وعباد الرحمن الذين يمشون على الارض هونا واذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاما 25×63

واذا مروا بالغو مروا كراما الآية 25×72

خذ الغفو وأمر بالعرف واعرض عن الجاهلين 7×199 فاصفح الصفح الجميل الآية

15×85 فاصفح عنهم وقل سلام الآية 43×89

[2] والذين يجتنبون كبائر الاثم والفواحش واذا ما غضبوا هم يغفرون 37×42 الذين

يتفقون في السراء والضراء والكاظمين الغيظ والعافين عن الناس الآية 3×134

ler, namaz kılarlar ve kendilerine vermiş olduğumuz rızık-
tan açık ve gizli yoksullara verirler ve kötülüğü iyilik ile
def ederler. Onlar için cennetler vardır.» [1] buyurulmuş-
tur. Bundan başka diğer bir âyette dahi kötülüğe iyilik ile
mukabele edenler medih olunmuşlardır. [2].

Peygambere hitaben: «Kötülüğü iyilik ile def et..» [3]
buyrulmaktadır. Bir kötülük yapan kimse, kendisine kötü-
lülle mukabele beklerken ve kötülük yaptığı kimseye kar-
şı kalbinde büyük bir kin ve gayz beslerken kötülüğüne
iyilikle mukabele edildiğini ve hiddet ve şiddete lutf-u-
keremle, afv-u-safh ile muamele yapıldığını görünce kal-
binde büyük bir değişiklik husule gelmemesi, kötülükten
iyiliğe, zulmetten nura geçip uyanmaması mümkün değildir.
Bu düşman, iyi muamele gördüğü insana hemen dost olur.
Kötü bir kimse iken iyi insanlar arasına girer ve insanlığın
nuruna erer; bir daha kimseye fenalık etmez.

Kur'anda bir âyet bu manayı tamamilen ifade etmekte
ve bu fazileti bize talim ve emreylemektedir. [4]

II — Peygamberimiz hakkında Tevrat'ta: «Kötülü-
ğe, kötülülle mukabele etmez... Afv-ü-mağfiret ile muka-
bele eder..» denilmiş olduğu **Kadı İyaz**'ın (Şifa) sında gö-
rülür. Peygamberimizin hayatı bu sözün fi'li delillerile do-
ludur. Hayatlarına kasd edenleri bile afiv buyururlardı.

[1] والذين صبروا ابتغاء وجه ربهم وأقاموا الصلاة وأنفقوا مما رزقناهم سراً وعلانية

ويدرون بالحسنة السيئة أولئك لهم عقي الدار جنات عدن يدخلونها الآية 23 و 22×13

[2] أولئك يؤتون أجرهم مرتين بما صبروا ويدرؤن بالحسنة السيئة ومما رزقناهم ينفقون

28×54

[3] ادفع بالتي هي احسن السيئة نحن اعلم بما يصفون 96×23

[4] ولا تستوى الحسنة ولا السيئة ادفع بالتي هي احسن فاذا الذي بينك وبينه عداوة

كانه ولي حميم. وما يلقاها الا الذين صبروا وما يلقاها الا ذو حظ عظيم. 35, 34×41

Kendilerini zehirlemek isteyen bir Yahudi kadını (**Selâm bin Müşkemin** karısı **Zeynep Bint-el-Haris**) afvetmiş oldukları gibi **Gavres bin-el-Haris**'i dahi afvetmişlerdi.

Bir gazada günün sıcaklığı vaktında herkes öğle uykusunda iken **Peygamberimiz** de bir ağacın altında tek başına uyuyordu. Uyandıkları zaman kendilerini öldürmek için (seni benden kim men edecek?!) diyen bir adamınyalın kılıçla karşılarında dikildiğini görünce ona «**Allah** men edecek manasında olarak» **Allah!** buyurmalarile o adamın elinden kılıç yere düştü. Düşen kılıcı eline alan **Peygamberimiz**: «seni benden kim men edecek?..» demiş ve biraz evvel hayatına kasd etmiş olan bu adamı, hiç bir intikam sevdasına düşmeksizin af buyurmuşlardır.

Bu münasebetle şu menkabe de hatıra gelir.

İslâmî ahlâkın timsallerinden biri olan meşhur **İbrahim Ethem**, bağ bekçiliğiyle bir köşede hayat geçiriyorken kendini bilmezlerden biri hiç kimseye sormadan bağa girip üzüm yemeye başlamış; **İbrahim Ethem** ona güzellikle «Ben, bekçiyim ve üzüm yemenize izin vermeğe salâhiyetim yok.» diyerek men etmek istediği zaman adamın öfkesi kabarmış ve **İbrahim Ethem**'i dövmek için üzerine yürümüş-tü; **İbrahim Ethem** hiç çekinmeden başını açıp «Vur.» diye ileri uzatınca o haksız kimsenin bir anda öfkesi geçmiş, bu manzara kendisinde bir intibah husule getirmiş ve o andan itibaren iyi insanların arkadaş ve yoldaşlarından olmuştu.

